

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Urszula Sara Zielińska

DOZE-III.0500.6.2026.ŁZ
4288708.17664163.14302794
Warszawa, 27-04-2026

Dotyczy: odpowiedzi na interpelacje Posłanki Katarzyny Czochary (znak: K10INT15910 oraz K10INT15975).

Temat: w sprawie braku spójności w procesie wydawania opinii dla farm wiatrowych przez organy ochrony zabytków, Ministerstwo Obrony Narodowej oraz Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a także ukrytych kosztów rekultywacji gruntów.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

w związku z interpelacjami Posłanki Katarzyny Czochary (znak: K10INT15910 oraz K10INT15975), przekazuję odpowiedź, która uwzględnia zarówno otrzymane stanowiska z Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jak i również stanowisko Ministerstwa Klimatu i Środowiska zgodnie z właściwością.

1. Czy prawdą jest, że w latach 2024–2026 nastąpił gwałtowny wzrost liczby negatywnych opinii wydawanych przez MON oraz Konserwatorów Zabytków w procesie lokalizacji farm wiatrowych? Proszę o podanie statystyk takich decyzji w podziale na województwa.

7. ile negatywnych decyzji wydało MON, MRiRW oraz Ministerstwo Kultury ws inwestycji wiatrowych?

Stanowisko Ministerstwa Obrony Narodowej

Zadania Ministerstwa Obrony Narodowej w sprawach kształtowania zagospodarowania przestrzennego kraju (z wyłączeniem obszarów morskich), ustalania lokalizacji inwestycji służących obronności państwa, kształtowania zagospodarowania przestrzennego terenów zamkniętych, ustalania i znoszenia stref ochronnych terenów zamkniętych oraz udziału resortu obrony narodowej w przygotowaniu zamierzeń inwestycyjnych w zakresie uwzględniania w nich potrzeb i wymagań obronnych reguluje decyzja Nr 105/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 5 sierpnia 2021 r. w sprawie realizacji w resorcie obrony narodowej zadań z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. MON. poz. 173).

W procesie lokalizacji farm wiatrowych Szefowie Wojskowych Centrów Rekrutacji w poszczególnych województwach wydali: w 2024 r. – 29 rozstrzygnięć negatywnych i 99 rozstrzygnięć pozytywnych; w 2025 r. – 224 rozstrzygnięcia negatywne i 394 rozstrzygnięcia pozytywne; w 2026 r. – 96 rozstrzygnięć negatywnych i 114 rozstrzygnięć pozytywnych. Szczegółowe dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Lp.	Województwo	2024		2025		2026	
		negatywne	pozytywne	negatywne	pozytywne	negatywne	pozytywne
1.	dolnośląskie	0	4	5	65	3	12
2.	kujawsko-pomorskie	0	2	13	16	6	6
3.	lubelskie	0	1	42	52	10	8
4.	lubuskie	1	3	16	38	9	10
5.	łódzkie	0	0	17	9	6	1
6.	małopolskie	0	0	0	1	0	2
7.	mazowieckie	0	5	13	21	6	6
8.	opolskie	2	2	11	25	8	10
9.	podkarpackie	0	4	0	4	6	5
10.	podlaskie	0	4	14	23	6	4
11.	pomorskie	3	5	41	27	6	8
12.	śląskie	0	0	4	6	1	0
13.	świętokrzyskie	0	0	4	6	2	1
14.	warmińsko- mazurskie	0	6	28	26	10	7
15.	wielkopolskie	11	49	13	73	10	34
16.	zachodniopomorskie	12	14	3	2	7	0
	Razem	29	99	224	394	96	114

Stanowisko Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Zgodnie z przepisem art. 3 ustawy z 20 maja 2016 roku o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 317), dalej: „ustawa o inwestycjach”, lokalizacja elektrowni wiatrowej następuje wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, dalej: „mpzp”. W mpzp ustala się zarówno lokalizację, jak również dopuszczalne parametry projektowanych elektrowni wiatrowych z uwzględnieniem szeregu ograniczeń, w tym wynikających z konieczności ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków. Projekty planu są sporządzane przez organy samorządu terytorialnego z uwzględnieniem wszystkich uwarunkowań planistycznych, po czym są przedmiotem uzgodnienia w trybie art. 106 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2025 r. poz. 1691) między innymi przez właściwych terytorialnie wojewódzkich konserwatorów zabytków. Na postanowienia o odmowie uzgodnienia przez organy ochrony zabytków, gminom służy zażalenie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, dalej: „MKiDN”.

Z uwagi na wyżej opisany sposób wyznaczania lokalizacji elektrowni wiatrowych w odniesieniu do zabytków MKiDN nie dysponuje analizami określającymi obszary, na których nie dopuszczono do realizacji takich inwestycji. Minister rozpatruje wyłącznie zażalenia na postanowienia wojewódzkich konserwatorów zabytków o odmowie

uzgodnienia mpzp, w tym planów pozwalających na lokalizację farm wiatrowych. Zażalenia zaś dotyczą drobnego ułamka wszystkich planów poddawanych uzgodnieniom i nie dają Ministrowi wiedzy o całości tego typu uzgodnień.

Do MKiDN od początku 2024 r. do dziś wpłynęły 4 zażalenia na wydane przez wojewódzkich konserwatorów zabytków postanowienia w sprawie odmowy uzgodnienia mpzp, sporządzanego w związku z zamiarem lokalizacji na terenie danej gminy farmy wiatrowej. Dwie sprawy czekają nadal na rozpatrzenie, w jednym przypadku gmina przekroczyła termin do złożenia zażalenia, w ostatnim zaś Minister przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia z uwagi na stwierdzone uchybienia organu pierwszej instancji. Zatem MKiDN w analizowanym okresie nie wydał żadnego orzeczenia o odmowie uzgodnienia projektu mpzp sporządzonego dla lokalizacji farmy wiatrowej.

Stanowisko Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dalej: MRiRW", prowadzi rejestr wydanych decyzji według województw, gmin i obrębów ewidencyjnych, nie zaś pod względem rodzaju przeznaczenia gruntów w projekcie planu miejscowego. Warto podkreślić przy tym, że zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 82), dalej: „ustawa o ochronie gruntów” MRiRW wydaje zgodę na inne niż rolnicze wykorzystanie gruntów, a nie na wykorzystanie danego gruntu pod konkretny rodzaj inwestycji. Oczywiście, gminy we wnioskach wskazują przyszłe przeznaczenie gruntu (np. pod budownictwo mieszkaniowe, usługi, przemysł), jednak planowany sposób wykorzystania gruntu nie jest przesłanką warunkującą wyrażenie zgody na zmianę przeznaczenia. Ustawa o ochronie gruntów nakazuje bowiem badać wnioski pod kątem wpływu inwestycji na kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, a nie rodzaju inwestycji.

Dlatego nie jest możliwe podanie danych o wyrażonych zgodach w podziale na kategorie inwestycji, które mogą być sytuowane na gruntach objętych zgodą na zmianę przeznaczenia. W badanym przez Panią Poseł okresie (lata 2024-2026) zostały rozpatrzone 892 wnioski, dla których łączna wnioskowana powierzchnia wynosiła 11024,60 ha, zaś Minister nie wyraził zgody na zmianę przeznaczenia 8344,5 ha gruntów rolnych na cele nierolnicze.

2. Jakie konkretne mechanizmy arbitrażu przewiduje Pani resort w sytuacjach, gdy inwestycja OZE koliduje z ochroną zabytków lub bezpieczeństwem przelotów wojskowych? Czy interes deweloperów wiatrowych jest systemowo stawiany wyżej niż ochrona polskiego dziedzictwa narodowego?

Stanowisko Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

MDiDN nie jest uprawniony do prowadzenia działań arbitrażowych pomiędzy gminami a wojewódzkimi konserwatorami zabytków, gdyż byłoby to naruszenie zasady dwuinstancyjności postępowania administracyjnego. Minister nie posiada też uprawnień do prowadzenia arbitrażu pomiędzy inwestorami a gminami chcącymi na swoim terenie realizować farmy wiatrowe.

Jedynie w piśmie Bożeny Żelazowskiej, sekretarz stanu w MKiDN i Generalnego Konserwatora Zabytków, z 10 czerwca 2025 r. znak DOZ-SMOD.6480.16.2025.JM, skierowanym do Wójta Gminy Miłoradz, zwrócono organowi samorządu lokalnego uwagę na ciążący na wszystkich władzach publicznych obowiązek przeprowadzenia Oceny Oddziaływania na Dziedzictwo (Heritage Impact Assessment) dla inwestycji planowanych w granicach obiektów światowego dziedzictwa lub w ich strefach buforowych (a także w zasięgu ich krajobrazowej ekspozycji). Gmina Miłoradz planuje realizację licznych farm wiatrowych w strefie oddziaływania na Zamek Krzyżacki w Malborku, wpisany na Listę

światowego dziedzictwa UNESCO (decyzją Komitetu Światowego Dziedzictwa nr 21COM VIII.C z 1997 r.). Powyższy obowiązek wynika z wytycznych UNESCO i ICOMOS wydawanych na mocy Paryskiej Konwencji o ochronie światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, ratyfikowanej przez Polskę w roku 1976. W wystąpieniu Generalnej Konserwator Zabytków zwrócono uwagę, że niekontrolowana rozbudowa OZE może stanowić zagrożenie dla ekspozycji zamku, natomiast rozwój prowadzony zgodnie z międzynarodowymi wytycznymi powinien odbywać się w sposób odpowiedzialny i zrównoważony, uwzględniający zarówno potrzeby ochrony dziedzictwa, jak i współczesne wymagania energetyczne.

W odpowiedzi na przedmiotowe pytanie Ministerstwo Klimatu i Środowiska informuje, iż wpływ elektrowni wiatrowych na krajobraz jest jednym z oddziaływań. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2026 r. poz. 538), dalej: „ustawa o planowaniu” w art. 15 ust. 2 pkt 4 ustanawia obowiązek określenia w mpzp zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych oraz dóbr kultury współczesnej. Co więcej, zgodnie z art. 17 pkt 6 lit. b tiret ośme tej ustawy, projekt mpzp uzgadnia się z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Mając na uwadze, że elektrownie wiatrowe mogą być lokalizowane wyłącznie na podstawie mpzp, nie jest możliwe zlokalizowanie takiej infrastruktury na danym obszarze, jeżeli sprzeciwiać się temu będzie wymieniony organ.

Ponadto, zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. c i ca ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 r. poz. 1112), dalej: „ustawa OOS”, w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (którym w większości przypadków podlegają inwestycje wiatrakowe) analizuje się oraz ocenia bezpośredni i pośredni wpływ inwestycji wiatrakowej na zabytki, krajobraz, w tym krajobraz kulturowy. To samo tyczy się przypadku tworzenia prognozy oddziaływania na środowisko. Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. e tiret ósme, jedenaste i trzynaste ustawy OOS, przy sporządzaniu prognozy oddziaływania na środowisko określa się, analizuje i ocenia oddziaływania inwestycji na zabytki i krajobraz, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Dodatkowo, zgodnie z art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy OOS, wydając decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach (decyzja wydawana po przeprowadzeniu oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko) właściwy organ określa istotne warunki korzystania ze środowiska w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich.

Z kolei jeśli chodzi o bezpieczeństwo przelotów wojskowych, w art. 17 ustawy o planowaniu przedstawia się szereg działań, jakie musi wykonać wójt, burmistrz albo prezydent miasta po podjęciu przez radę gminy uchwały o przystąpieniu do sporządzania mpzp. W art. 17 pkt 6 lit. b tiret czwarte ustawy o planowaniu zawarto informacje, że projekt planu miejscowego musi zostać uzgodniony z właściwymi organami wojskowymi, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa. Warto podkreślić w tym zakresie zastosowany sposób konsultacji projektu mpzp. Z omawianymi organami projekt planu miejscowego nie jest opiniowany (co stanowi mniej rygorystyczną formę konsultacji), lecz uzgadniany. Oznacza to, że organ sporządzający projekt planu miejscowego musi wziąć pod uwagę stanowisko tych organów.

Zgodnie z powyższym należałoby przyjąć, że obecne przepisy prawa już na etapie tworzenia planu miejscowego (a więc na samym początku inwestycji wiatrakowej), ale i w dużej mierze także na etapie uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dają organom narzędzie do wważenia konkretnego interesu (tj. powstanie konkretnej farmy wiatrowej vs. wpływ na bezpieczeństwo RP biorąc pod uwagę konkretny obszar oraz potrzebę właściwej ochrony konkretnych zabytków) i zapewnienia uwzględnienia wszystkich

niezbędnych wymogów wynikających z konieczności zapewnienia bezpieczeństwa RP oraz ochrony zabytków przy realizowaniu konkretnej inwestycji wiatrakowej.

3. Czy Ministerstwo Klimatu i Środowiska potwierdza dane z Niemiec i Francji, wedle których koszt pełnego demontażu jednej turbiny (wraz z fundamentem) sięga obecnie 690 000 euro (ok. 3 mln zł)? Jakie kwoty zabezpieczeń finansowych na ten cel są realnie wymagane od inwestorów w Polsce?

4. W jaki sposób resort odnosi się do faktu, że standardowa dekomisja w Polsce zakłada usunięcie fundamentu jedynie do 1 metra głębokości, co w krajach zachodnich uznaje się za „pozorną rekultywację”, pozostawiającą w ziemi setki ton zbrojonego betonu, który na wieki niszczy stosunki wodne?

Warto najpierw podkreślić, iż w przypadku instalacji OZE częstą praktyką jest realizacja inwestycji na podstawie umowy dzierżawy pomiędzy inwestorem – działającym jako dzierżawca, a wydzierżawiającym – właścicielem nieruchomości. Jej istotnym elementem jest zobowiązanie się wydzierżawiającego do oddania nieruchomości do użytkowania i pobierania pożytków, a dzierżawcy do zapłaty umówionego czynszu dzierżawnego. Umowa ta powinna mieć adekwatny czas obowiązywania, umożliwiający na budowę, eksploatację i przede wszystkim przywrócenie do stanu pierwotnego terenu. Jeśli przyszłemu wydzierżawiającemu zależy na szczególnym uregulowaniu tego zagadnienia w sposób dalej idący niż to, co zakłada powszechnie obowiązujący system prawa (o tym w dalszej części odpowiedzi na pytania), to może swoje założenia wyartykułować na etapie tworzenia brzmienia umowy dzierżawy przyjmując w tym zakresie działanie z art. 353¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071), zwanej dalej: „Kodeks cywilny”, który to artykuł stanowi zasadę swobody zawierania umów. Uregulowanie kwestii gwarancji bankowych w umowach dzierżawy między właścicielem nieruchomości, a inwestorem wiatrakowym nie jest niczym wyjątkowym biorąc pod uwagę dobre praktyki w zakresie powstawania farm wiatrowych w Polsce. Należy przy tym podkreślić, że z informacji docierających do Ministerstwa wynika, że praktycznie wszystkie umowy dotyczące dzierżawy ziemi pod instalacje OZE prowadzą podmioty profesjonalne, co wynika ze znaczącej wartości tych umów oraz znaczącym horyzoncie czasowym. Oznacza to, że obie strony umowy są reprezentowane przez kancelarie prawne zabezpieczające w sposób należyty interesy swoich klientów.

Wśród powszechnie dostępnych informacji na ten temat np. zwraca się też uwagę na możliwość żądania od dzierżawcy przedstawienia zabezpieczenia finansowego wykonania czynności demontażu i utylizacji instalacji w formie gwarancji bankowej, gwarancji ubezpieczeniowej lub kaucji wpłacanej z góry przy zawarciu umowy lub naliczanej w ostatnich latach dzierżawy o czym przypomina Kujawsko-Pomorska Izba Rolnicza. Oznacza to, że właściciel nieruchomości już na etapie zawierania umowy dzierżawy (tj. na samym początku procesu inwestycyjnego farmy wiatrowej) może skutecznie zabezpieczyć swój interes. W takiej sytuacji albo przyszły dzierżawca godzi się na przyjęcie dodatkowych obowiązków i wydatków zabezpieczających podjętych na samym początku procesu inwestycyjnego albo w ogóle takiej umowy nie zawrze inwestycja nie powstanie i tym samym właściciel nieruchomości nie ponosi z tego powodu krzywdy.

Odnosnie do kosztów rozbiórki elektrowni wiatrowej, należy wskazać, że w raporcie „Sustainable approaches to wind turbine decommissioning”¹ z czerwca 2024 r. przyjmuje się, że średni koszt rozbiórki turbiny wiatrowej brutto w odniesieniu do mocy zainstalowanej turbiny waha się między 85–230 euro/kW. Zatem koszt rozbiórki dla turbiny wiatrowej o mocy zainstalowanej 2 MW to 170–460 tys. euro, a dla turbiny wiatrowej o mocy zainstalowanej 3 MW to 255–690 tys. euro.

¹ Źródło: <https://www.interregeurope.eu/biowind/news-and-events/news/sustainable-approaches-to-wind-turbine-decommissioning>

Warto jednak podkreślić kluczowy aspekt: demontaż turbiny wiatrowej jest nie tylko w interesie właściciela nieruchomości, ale także i samego inwestora. Istnieje możliwość odzysku stali i materiałów (w tym choćby czystego gruzu z podstawy turbiny) z inwestycji wiatrakowej, co pozwala na zwrot wartości rzędu 30–50 euro/kW co zmniejsza koszt. Odzysk dla turbiny wiatrowej o mocy zainstalowanej 2 MW może wynieść 60–100 tys. euro na turbinę. W przypadku turbiny wiatrowej o mocy zainstalowanej 3 MW mowa jest już o wartościach 90–150 tys. euro.

Dodatkowo warto zwrócić uwagę na jeszcze jeden istotny aspekt. Nieruchomości, na których obecnie znajdują się farmy wiatrowe można porównać do cennych aktywów, które znajdują się we własności właściciela nieruchomości. To miejsca o najlepszych warunkach wietrzności w Polsce. W dużej mierze mówimy tutaj o obszarach, które już zostały zlokalizowane w mpzp, jako te które są dedykowane pod inwestycje wiatrakowe, a więc uzyskały przychylność społeczności lokalnych, a organy gminy posiadają doświadczenie we współpracy z takimi inwestorami. Są to obszary, które już zostały kompleksowo przeanalizowane pod kątem planowanych oddziaływań inwestycji wiatrakowej na środowisko ze względu na przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przy przyjmowaniu mpzp oraz później przy wydaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Co więcej, mogą to być obszary, na których inwestycja wiatrakowa, w ramach postępowania środowiskowego, została objęta obowiązkiem przeprowadzenia analizy porealizacyjnej, w której dokonuje się porównania ustaleń zawartych w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (a w szczególności ustaleń dotyczących przewidywanego charakteru i zakresu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz planowanych działań zapobiegawczych) z rzeczywistym oddziaływaniem przedsięwzięcia na środowisko i działaniami podjętymi dla jego ograniczenia. Analiza porealizacyjna ma zatem na celu ustalenie rzeczywistych uciążliwości dla nieruchomości sąsiednich. Taki obszar ma także przygotowaną dedykowaną infrastrukturę pod inwestycje wiatrakową, a więc np. drogi dojazdowe czy infrastrukturę energetyczną służącą do wyprowadzania mocy. Należy przyjąć, że przyszły inwestor, który będzie chciał zrealizować swoją inwestycje wiatrakową będzie chciał to zrobić właśnie na terenie demontowanej farmy wiatrowej. Nie oznacza to jednak, że nie będzie musiał przejść pełnej ścieżki proceduralnej. Być może część z powyższych analiz i fragmentów infrastruktury będzie musiała zostać zmodyfikowana odpowiednio do założeń nowego projektu inwestycyjnego polegającego na pobudowaniu w tym miejscu nowszych turbin wiatrowych. Nie zmienia to jednak faktu, że teren, którym dysponuje właściciel nieruchomości, posiada dla przyszłego inwestora wartość, którą ciężko wycenić.

Należy tu podkreślić, że w przekazie medialnym często wskazuje się etap końca działalności farmy wiatrowej, jako okres w którym właściciel nieruchomości powinien czuć niepokój związany z tym, że inwestor porzuci swoją inwestycje i zostawi właściciela nieruchomości z rzekomym „problemem” w postaci istniejącego, „porzuconego” wiatraka. Warto przedstawić drugą stronę tej sytuacji wyjaśniając, że realnie to właściciel nieruchomości dysponuje terenem będącym cennym aktywem. Teren ten wykorzysta albo obecny dzierżawca, dokonując modernizacji (tzw. repowering) swojej inwestycji, albo przyszły inwestor, który będzie miał szansę zrealizować w tym miejscu swoją inwestycje. Powyższe argumenty są brane pod uwagę przez inwestorów i wpływają one na to, że niezależnie od obecnych wymogów prawnych w zakresie demontażu budowli, w interesie inwestora jest, aby demontaż farmy wiatrowej był prowadzony w dobrej wierze.

W powiązaniu z odpowiedzią na poprzednie pytanie, należy jednak podkreślić, że żelbetowa podstawa jest w pełni odzyskiwalna. Dla przykładu, w podstawie ważącej 1 200 ton jest co najmniej 20 ton czystej stali, a gruz betonowy stanowi dobry materiał jako kruszywo.

W kwestii utylizacji turbin wiatrowych należy podkreślić, że elektrownie wiatrowe to obiekty budowlane i jak do każdego obiektu budowlanego zgodnie z aktualnym stanem prawnym stosuje się przepisy ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2026 r. poz. 524), dalej: „uPB”. Zgodnie z art. 67 ust. 1 uPB, gdy obiekt nie nadaje się do remontu, odbudowy lub wykończenia, organ nadzoru budowlanego wydaje decyzję o rozbiórce, nakazującą właścicielowi lub zarządcy rozbiórkę tego obiektu i uporządkowanie terenu.

Co więcej, prawodawca postanowił uszczegółowić sytuacje demontażu elektrowni wiatrowych, które jako jedyne spośród całej reszty obiektów budowlanych uzyskały dedykowany ustęp w ww. artykule. Dlatego też w art. 67 ust. 1a uPB zostało doprecyzowane, na kim spoczywa odpowiedzialność w przypadku elektrowni wiatrowych. Obowiązany do rozbiórki i przywrócenia użytkowanego terenu do stanu pierwotnego jest podmiot, który w przypadku:

- 1) nieuzyskania pozwolenia na użytkowanie – uzyskał pozwolenie na budowę dla danej elektrowni wiatrowej;
- 2) instalacji, dla których uzyskano pozwolenie na użytkowanie – jako ostatni prowadził eksploatację danej elektrowni wiatrowej.

Zgodnie z art. 13 ust. 6 ustawy o inwestycjach, wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego nakazuje rozbiórkę wybudowanej części obiektu budowlanego, w przypadku nieuzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie, na koszt inwestora, chyba że inwestor uzyska – w terminie roku od dnia utraty mocy pozwolenia na budowę – nowe lub zamienne pozwolenie na budowę dotyczące tej elektrowni. Powyższa regulacja precyzuje terminy, których musi przestrzegać inwestor, aby nie dopuścić do rozbiórki obiektu.

Istotną kwestią w omawianym przypadku jest, że przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1587), dalej: „ustawa o odpadach”, w kontekście elektrowni wiatrowych stosuje się dopiero po rozbiórce tej instalacji, tj. w odniesieniu do elementów pozostałych po rozbiórce spełniających definicję odpadów zawartej w art. 3 pkt 6 ustawy o odpadach. Zaś na posiadaczu tych odpadów (wytwórcy) spoczywa odpowiedzialność za gospodarowanie wytworzonymi odpadami – z reguły będzie to podmiot dokonujący rozbiórki. Regulacje ustawy o odpadach określają szereg wymagań i obowiązków w zakresie gospodarowania odpadami, w tym obowiązek przekazania wytworzonych odpadów (odpadów z rozbiórki wiatraków) uprawnionemu podmiotowi gospodarującemu odpadami (podmiotowi posiadającemu stosowne decyzje administracyjne w zakresie gospodarki odpadami).

Co więcej, warto zwrócić uwagę na art. 7a ustawy o inwestycjach. Został on dodany do ustawy o inwestycjach przez art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1276). Artykuł ten zakłada, iż do umów dopuszczających lokalizację elektrowni wiatrowej, które nie będą spełniały przesłanek z art. 659 albo przesłanek z art. 693 Kodeksu cywilnego, stosuje się odpowiednio art. 675 oraz art. 677 tej ustawy. Prawodawca, mając na uwadze stosowanie przez inwestorów w obszarze energetyki wiatrowej różnorodnych form prawnych dla umów zabezpieczających nieruchomości gruntowe na potrzeby budowy i eksploatacji elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz w związku z orzecznictwem Sądu Najwyższego, w tym między innymi wyrokami o sygnaturach akt: IV CSK 244/12, IV CSK 213/12 oraz II CSK 230/12, zdecydował się na objęcie właścicieli zajętych na te cele nieruchomości podstawowym zakresem ochrony, jaki przewidziany został w treści przepisów regulujących stosunek najmu, w obszarze dotyczącym obowiązku zwrotu przedmiotu takiej umowy w stanie niepogorszonym.

Taka ingerencja ustawodawcy w swobodę zawierania umów, choć nietypowa, była przejawem potrzeby szczególnego zaopiekowania się interesem właściciela nieruchomości.

Można wręcz stwierdzić, że właściciele nieruchomości, na których lokalizowane są elektrownie wiatrowe, korzystają z wyższej ochrony prawnej niż w przypadku innych inwestycji budowlanych, co świadczy także o szczególnym podejściu prawodawcy do omawianego zagadnienia.

5. Czy resort klimatu konsultował z Ministrem Rolnictwa wpływ masowej zabudowy turbinami na osuszanie gruntów rolnych (efekt „pompowania” wód podziemnych przez głębokie fundamenty), co przy narastających suszach stanowi bezpośrednie zagrożenie dla plonów?

Udzielając odpowiedzi na to pytanie warto podkreślić, że to, czy elektrownia wiatrowa czy też fotowoltaiczna zostanie zlokalizowana na danym terenie zależy od właściciela gruntu. Jeśli rolnik uzna, że możliwość uprawiania roli ma dla niego istotną wartość, nie zdecyduje się on wówczas na dzierżawę tej ziemi inwestorowi pod instalację OZE i tym samym taka inwestycja OZE nie powstanie.

W tym miejscu należy jednak zauważyć, że energetyka wiatrowa jest szczególnie korzystna z punktu widzenia możliwości dalszego rolniczego wykorzystania terenów znajdujących się wokół elektrowni wiatrowej. W rzeczywistości, pod samą infrastrukturę jednej kilkumegawatowej turbiny wiatrowej przeznaczona jest ok. 500 m². Biorąc pod uwagę inwestycje wiatrakowe, istotny jest tylko w zasadzie fundament pod wieżę wiatraka, sama wieża jak i urządzenia do odprowadzenia mocy (kablowne przyłącze lub sieć wewnętrzna) czy też drogi dojazdowe. Natomiast pozostała część obszaru wokół inwestycji wiatrakowej może być z powodzeniem wykorzystywana do uprawy roli. Podstawowym czynnikiem problematycznym instalacji wiatrakowych jest ich wysokość, nie szerokość. Dlatego też akurat inwestycje wiatrakowe nie są problematyczne, jeśli chodzi o korzystanie z terenów wokół.

Co zaś się tyczy analizy oddziaływania planowanej inwestycji wiatrakowej należy zauważyć, że wpływ elektrowni wiatrowej na środowisko najpierw jest weryfikowany przy tworzeniu mpzp. Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. e ustawy OOŚ organ opracowujący projekt Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko sporządza prognozę oddziaływania na środowisko, która m.in. określa, analizuje i ocenia przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne.

Oznacza to, że także wpływ elektrowni wiatrowych na grunty jest analizowany w ramach procesu uzyskiwania pozwoleń dla elektrowni wiatrowych.

6. Dlaczego Ministerstwo nie promuje w pierwszej kolejności inwestycji wiatrowych na terenach zdegradowanych i przemysłowych, zamiast dopuszczać do konfliktów z MON i konserwatorami na terenach o wysokich walorach krajobrazowych i rolnych?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska zdecydowanie promuje rozwój odnawialnych źródeł energii na terenach zdegradowanych, przemysłowych i o ograniczonej przydatności

rolniczej. Ten kierunek nie jest wyłącznie rekomendacją, lecz wynika wprost z obowiązujących przepisów prawa.

Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2026 r. poz. 68) w art. 160g ust. 3 pkt 2 lit. a nakłada na samorzady województw obowiązek wyznaczania obszarów przyspieszonego rozwoju OZE (OPRO) lokalizując je w sposób priorytetowy na terenach przemysłowych i poprzemysłowych, zabudowanych, zdegradowanych nienadających się do wykorzystania w rolnictwie, na sztucznych zbiornikach wodnych oraz obszarach infrastruktury technicznej lub transportowej. Oznacza to, że polskie prawo jednoznacznie preferuje lokowanie nowych instalacji OZE właśnie na takich obszarach.

Dodatkowo należy podkreślić, że tereny na których możliwe będzie wyznaczenie OPRO zostały wyselekcjonowane w oparciu o kompleksowy proces mapowania potencjału OZE, który jest jednym z najważniejszych przedsięwzięć spośród krajowych działań mających na celu systemowy rozwój energetyki odnawialnej. Mapy potencjału zostały opracowane osobno dla energetyki wiatrowej, fotowoltaicznej, biogazu/biometanu, geotermii i pomp ciepła, hydroenergetyki, a także dla magazynów energii elektrycznej i magazynów ciepła. Mapowanie opracowano na bazie szczegółowej specyfikacji technicznej, która uwzględniła warunki środowiskowe, przestrzenne, planistyczne i infrastrukturalne. Co kluczowe, z potencjału wyłączono obszary o najwyższych walorach rolniczych oraz najbardziej wrażliwe przyrodniczo, co sprawia, że najbardziej dedykowane dla inwestycji OZE są tereny o niskim ryzyku środowiskowym, zdegradowane, poprzemysłowe i niekontrowersyjne społecznie.

Mapy potencjału OZE zostały zintegrowane z Geoportalem i udostępnione publicznie w formie map cieplnych. Szczegółowe warstwy geoprzestrzenne otrzymały urzędy marszałkowskie, które na ich podstawie przygotowują plany OPRO. Proces ten już trwa i jest realizowany zgodnie z wymogami ustawowymi oraz z wytycznymi Komisji Europejskiej dotyczącymi wyznaczania stref przyspieszonego rozwoju OZE.

Jednocześnie warto podkreślić, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska ani żaden inny organ administracji rządowej nie wskazuje lokalizacji dla poszczególnych projektów OZE. Wyłączne władztwo w tym zakresie należy do gmin, które działają w oparciu o własne i niezależne decyzje, prowadząc dialog ze społecznością lokalną. Zatem to gminy określają gdzie, zgodnie z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego lub w oparciu o inne decyzje planistyczne, mogą powstawać nowe przedsięwzięcia budowlane.

Podsumowując, mechanizmy prawne, narzędzia analityczne i działania planistyczne państwa jednoznacznie wspierają lokowanie nowych inwestycji OZE w pierwszej kolejności na terenach zdegradowanych, poprzemysłowych i najmniej konfliktowych. Jednocześnie o konkretnych lokalizacjach decydują jednostki samorządu terytorialnego, a nie Minister Klimatu i Środowiska lub jakkolwiek inny organ centralny.

Z wyrazami szacunku

Urszula Zielińska
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ - podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych, KPRM